

gitp

EXECUTIVE
EXPERTISE

STRATEGISCH PARTNERSCHAP

Verhouding bestuur/intern toezicht: ontwikkelingen en lessons learned

Bijdrage aan jaarcongres VTP

Rienk Goodijk, GTP Executive Expertise

30 september 2019

Ontwikkelingen in governance

- Van 'model' naar **cultuur en gedrag**
- Van 'afvinken' naar 'aanspreekbaarheid'
- Aandacht voor **board dynamics**: besluitvorming, bespreking dilemma's, kritische feedback, ...
- Belang van **inhoudelijk debat**: gezamenlijke visie, referentiekader
- Waarde(n), moreel kompas en **reflectie**
- **Dialoog** met interne/externe stakeholders
- Ontwikkeling **intern toezichtfunctie** (in paritair of *one-tier* model)
- Eigenstandige rol, additionele informatie, *early signals*, ...
- Veranderende verhouding tussen **intern en extern** toezicht
- Communicatie en **verantwoording** (naar 'driehoeken')

Pensionfund governance

paritair

onafhankelijk

one-tier

besturen

intern toezichtfunctie

belangen

adviescommissies

verantwoordingsorgaan

stakeholderdialog

risico's

evenwichtige afweging

early signals

werkgeversrol

advies-/toezichtrol

netwerkrol

	1	2	3	4	5	
Nabijheid						Distantie
Inbreng eigen visies						Gericht op controle/beheersing
Pro-actief						Reactief/afwachtend
Beleidsinhoudelijk sparren						Formeel toetsen
Focus op interne organisatie						Blik naar buiten gericht
Eigen verantwoordelijkheid voor additionele informatie						Geïnformeerd worden door de bestuurder
Loyaliteit aan de bestuurder						Kritische tegenspraak
Transparantie						Vertrouwelijkheid
Specialisatie						All-round expertise
Homogene samenstelling						Diversiteit

Via transformatie naar een nieuw perspectief op governance?

Van	Naar
Afvinkgedrag	Cultuur van verantwoordelijkheid en aanspreekbaarheid
<i>Lessons learned</i>	<i>Good practices</i> , nieuwe concepten en perspectieven
Formele verhouding	Verhouding die 'waarde' oplevert

Veranderend extern toezicht?

Bestuurders stimuleren, ook intern toezicht wordt gesprekspartner

“Ons eerste aanspreekpunt is het bestuur, maar we spreken ook met het intern toezicht en de medezeggenschap”

“Naarmate de verantwoordelijkheid van binnenuit beter wordt waargemaakt, kan de bemoeienis van het extern toezicht minder zijn”

“Wij willen inzicht krijgen in de bijdrage van het intern toezicht aan het functioneren van de besturing, de governance van de instelling”

“Is er ruimte voor een positief-kritische dialoog tussen bestuur en intern toezicht?”

Lessons (to be) learned

Te veel	Te weinig
Op afstand	Inhoudelijk debat
Top-down sturing	Zicht op/verbinding met organisatie
Beheersingsdrang	Aandacht voor onzekere factoren
Meegaand gedrag	Elkaars kritisch-tegenover zijn
Sturing op rendement	Sturing op legitimiteit
Grenzen opzoeken	Moraliteit
Gesloten circuit	Aanspreekbaarheid

Control: het doorprikken van (in ieder geval) 3 mythes

Een rationele top-down benadering

- De mythe van de **bestuurbaarheid** van grote complexe organisaties

Die te veel gericht is op risicobeheersing en 'control'

- De mythe van de **beheersbaarheid** van ontwikkelingen

Met de behoefte aan steeds meer 'harde' informatie

- De mythe van het 'meten is weten', de mythe van het **zeker weten**

Belang van waardengedrevenheid en waarde-gerichtheid

Moreel kompas

Waarvoor laat je je leiden?

Organisatiecultuur

Waarop ben je aanspreekbaar?

Waardengedreven bestuur/toezicht

Waarom doe je wat je doet?

Verbinding/dialogoog

Waar mee/met wie wil je het bereiken?

Waardecreatie

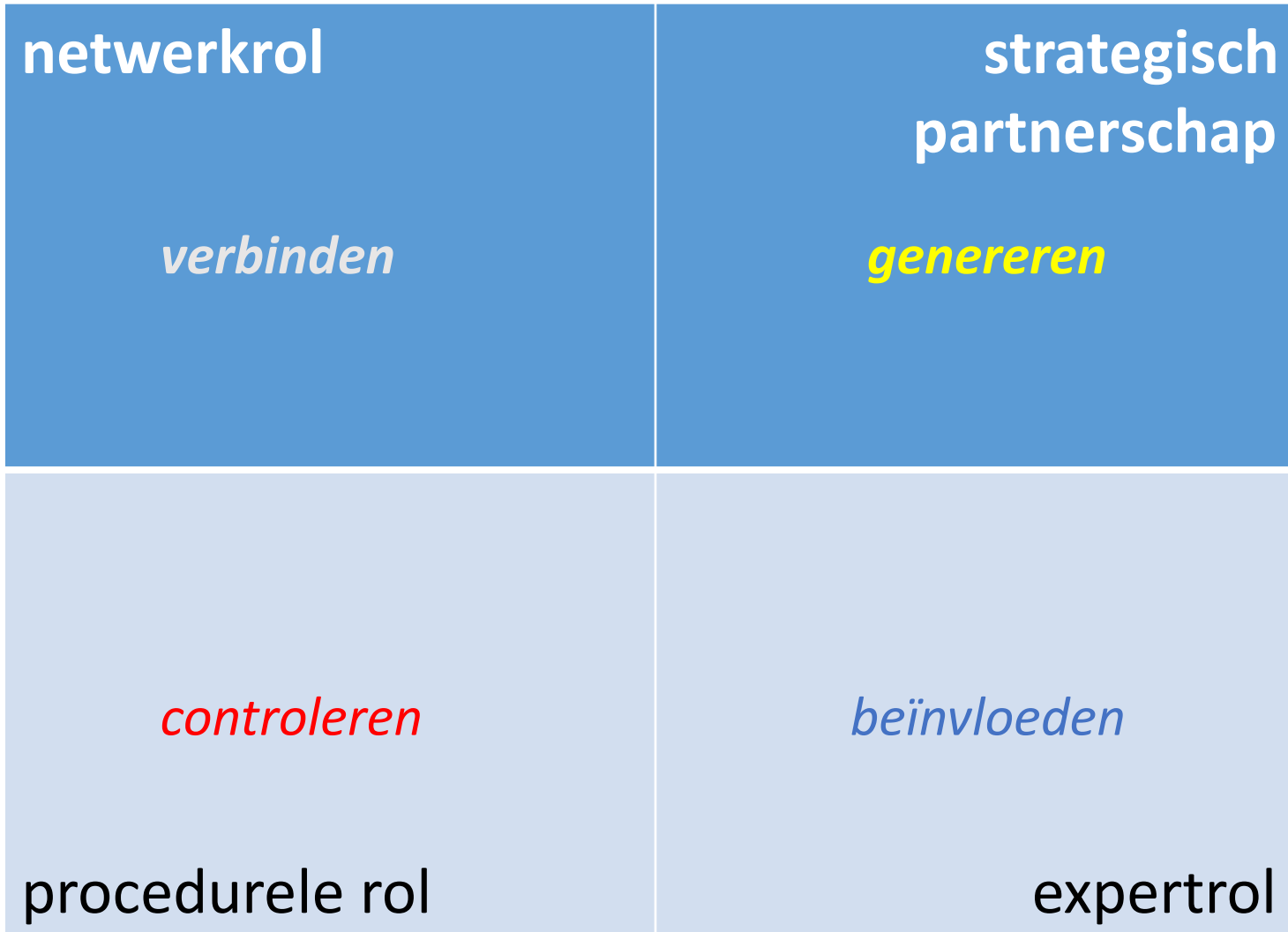
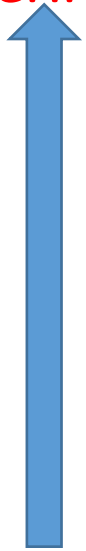
Waar toe: wat moet het opleveren?

*Concept van **strategisch partnerschap** tussen bestuur en intern toezicht*

- **Belang van visie en inhoudelijk debat**
- **Tot nieuwe vormen van verbinding komen**
- **Invulling geven aan de verantwoording**

Strategisch partnerschap

strategische
positionering

inhoudelijke betrokkenheid

Strategisch partnerschap tussen bestuur en intern toezicht

- **Verhouding die waarde oplevert**
- **Samenspel én tegenspel**
- **Elkaar ondersteunen, aanspreken en uitdagen/scherp houden**
- **Onderlinge dynamiek: van rolvastheid naar rolbewustzijn**
- **Wederzijdsheid en tegenspraak**
- **Controle in vertrouwen**

Operationalisering

- *Inhoudelijke betrokkenheid*

Voorkantbenadering

Generatieve rol, waardecreatie

Inhoudelijk debat (preparing and debating)

- *Netwerkondersteuning*

Strategische positionering

Interacties, stakeholderdialoog

Zichtbaarheid en aanspreekbaarheid

Visie en *voorkantbenadering*

- Aan de hand van **5 V's**: verkenning, verdieping, verbreding, verbijzondering en vergelijking
- Samenspel én tegenspel, inspireren én uitdagen, generatieve rol én kritisch-tegenover
- (Leren) omgaan met 'dilemma's
- Van rolvastheid naar rolbewustzijn
- Tussen samenleving en interne besturing

Fasen van een
actief
stakeholderbeleid

Mapping

1. Organisatieanalyse, omgevingsverkenning, inzicht krijgen in krachtenveld van stakeholders
- 2. Identificeren/specificeren van target-stakeholders**
3. Vaststellen strategische relevantie per stakeholder

Mobilising

4. Beoordeling stakeholderrelaties op kwaliteit en effectiviteit
- 5. Verkenning nieuwe vormen van verbinding**
6. Benutten van nieuwe instrumenten

Managing

7. Voorbereiden organisatie op stakeholder beleid
- 8. Integreren in de strategische beleidsontwikkeling**
9. Het (leren) verantwoorden van de keuzen

Invulling geven aan de verantwoording

1. Via verslaggeving en documenten

*meer dan een kort stukje tekst
verwachtingen van anderen (wie?)
voorbereiding op visitaties, ...*

2. Samenstelling/posities op bestuurlijk niveau

*voldoende evenwichtigheid
checks and balances*

3. Activeren van de interne organisatiecultuur

doorleven, praktijk, herkenning

4. Organiseren van 'tegenspraak' via 'driehoeken'

benutten van derden

5. Dialoog met/verantwoording aan stakeholders

het debat organiseren

6. Instelling extra orgaan: belanghebbendenorgaan, maatschappelijk forum?

externe disciplineren

Strategisch partnerschap tussen bestuur en intern toezicht

- Niet het bestuursmodel maar de onderlinge dynamiek is bepalend voor deugdelijke governance
- De onderlinge verhouding bestuur/intern toezicht levert veel meer waarde op als 'aan de voorkant' het debat wordt gezocht
- *Inclusief strategisch partnerschap versterkt het innovatief vermogen van organisaties ('hypothese')*
- Dat vraagt een wijsheid 'voorbij de technische competenties'